

Lema:

¡MAMÁ, NON MORRAS!

Manifesto:

Chamounos mamá un día, desde a cama do hospital.

—Escoitade, filliños, vouvos contar o que nunca vos contei. Non me interrompades, mentres teño folgos para falar.

Son unha vella señora, tan vella que miña nai era Lingua Latina Vulgar e meu avó o patrucio Latín do Lacio, tronco de numerosos descendentes, que forman comigo a familia lingüística románica.

Chámome Lingua Galega e xa cumprín 800 anos. Sufrín moito, pero aquí me tendes aínda, entre vós, para axudarvos a dicir mamá, amor, amizade, primavera, bolboreta, xílgaro, bidueiro e soños. Para axudarvos a expresar sentimentos, ideas, temores, dúbidas e verdades.

Tiven infancia e adolescencia feliz, coma vós; crecín rápido e era envexada por outras irmás menos afortunadas. Destacaba nos séculos XII e XIII no xardín da literatura románica: era a flor-estrela máis fermosa e visitada. Disfrazada de cantiga habitaba na boca e no corazón de reis e nobres, de trobeiros e filósofos, de labregos e mariñeiros. Máis tarde, hai 500 anos, tiven que refuxiarme na boca e na alma dos labregos, dos mariñeiros, e das mulleres e dos fillos e fillas dos mariñeiros, dos artesáns e dos peregrinos a Compostela.

—¿A onde vai aquel romeiro, meu romeiro a onde irá?

—Camiño de Compostela, non sei se alí chegará.

Foron anos difíciles: estiven agochada, non podía saír en público, non podía moverme polas autoestradas da lingua escrita nin polas oficinas da Administración. Eran tempos escuros, nos que só podía refuxiarme nas corredoiras, detrás dos carros, e nas praias e peiraos, detrás das lanchas do xeito e das gamelas.

Levaba séculos padecendo unha forte depresión; sacáronme do pozo Rosalía, Pondal, Curros e outros moitos amigos, como Sarmiento, Xoán Manuel Pintos, Amado Carballo, Bóveda e Castelao. Con eles medroume a autoestima e atrevínme a saír nos libros. O 17 de maio de 1863 foi un día grande para min. Recibín parabéns e visitas das miñas irmás de Portugal, Cataluña, Francia, Italia e Romanía. Ese día houbo festa rachada na Casa Grande de Palabra con todos os galegos e galegas que non me abandonaran. Brindamos polo encontro e prometemos seguir medrando fortes sen complexos de inferioridade, moi fachendosos de ser unha lingua tan importante e digna coma outra calquera.

Até o ano 1936 celebramos a aparición de novos libros en galego, de novos falantes que se incorporaban á lingua propia de Galicia.

A festa interrompeuse porque sufrín un agudo ataque de franquite e tiven que volver refuxiarme nas aldeas durante corenta anos. O meu orgullo de estar impresa en libros converteuse en fume de fogueiras. Moitos ananos desleigados ignorábanme e simulaban non coñecerme de nada. A miña dignidade ofendida tiroume de novo na cama: non podía saír nin ver as flores na primavera, non podía escoitar os paxariños que sabía que seguían criando nas árbores froiteiras da horta. Feble como estaba, pensei tirarme ó monte e loitar co doutor Maquis contra a enfermidade.

Un 20 de novembro de 1975 notei unha milagreira sensación de benestar: respiraba mellor; o ceo parecíame máis azul; o mar, verde turquesa; as cores do xardín, máis

rechamantes; os rechouchíos dos paxaros, orquestra sinfónica; a noite, menos noite, estrelada; a pedra, menos dura.

Ó tres anos de convalecencia, os médicos déronme a alta un 6 de decembro de 1978 e agoirábanme longos anos de vida útil e fecunda.

Tres anos despois, 1981, os políticos declaráronme señora con todos os dereitos. Podía entrar, aínda que con receo pola falta de costume, na universidade, nos institutos, nas escolas, nas oficinas da Administración e ata fixen escapadas pola radio, pola televisión e por algúns xornais.

Empezaba a sentirme forte e rexa, con moitos anos de vida por diante, confiada nas análises practicadas. Empecei a mercar roupa nova e cara para estar á altura dos ambientes máis esixentes.

Algúns amigos preguntábanme cal era o segredo do meu excelente aspecto, da miña aparencia de saúde. Pero eu notaba por dentro unha doenza indefinible: unha dor que roía os ósos, unha tristura que me encollía a alma. Os síntomas empezaban a estar claros: un de cada cinco mozos/mozas decláranse analfabetos funcionais na lingua propia do país. 20.000 persoas con idades comprendidas entre 15 e 19 anos din que non saben ler na lingua do país, segundo o censo de 2001. As xeracións novas úsanme moito menos como lingua habitual. Galicia estase desgaleguizando.

Algúns médicos ousados afirman que son os efectos secundarios dun xarope receitado polo doutor Fragazo no xeriátrico San Caetano. Outros non son que de dar coa causa. E hainos, poucos, que din que estou moi ben e que son hipocondríaca. Pero eu sei certo que algún cancro me roe por dentro.

Á verdade, eu tampouco entendo nada. Explicádeme, fillos, que fixestes os últimos 20 anos nas clases de galego. ¡Cinco horas semanais de galego para declararse analfabetos nesa lingua!

¿Perdestes o tempo tan descaradamente? ¿E dicides que me queredes? Non vos creo.

—¡Non te preocupes, mamá! Nós coidaremos de ti. E porque queremos prolongar a túa vida, por iso berramos alto e forte:

Mil primaveras máis para ti.

Mil primaveras máis para o galego.

Queremos mil anos de dignidade.

Mil anos máis de liberdade, de paz e de solidariedade.

Mil anos de traballo estable.

Mil anos máis sen chapapote no mar, nas praias e nas rochas.

A túa vida depende de nós, mamá. E nós queremos depender de ti. Pedímoscho de corazón:

¡Non morras, mamá!